

Dam kon het tempo niet zo goed bijhouden en liep al gauw te hijgen. Toen we plotse-ling door onze knieën moesten, rolde hij pardoes op de grond. Ik had moeite om m'n lachen te houden."

1.50 uur

Wanneer de gevechtseenheid de rand van het vijandelijke terrein bereikt signaleert de voorste man een wachtpost. Zonder een beslissing van de commandant af te wachten geeft Van Dam zijn uzi aan een soldaat en zegt dat hij de post gaat uitschakelen. Hij laat zich vallen en kruipt het duister in. Na een minuut of tien komt de overste onverrichterzake terug. Volgens hem zit de wachtpost er niet meer. Hij blijkt echter in de verkeerde richting te zijn gekropen. Meteen rolt hij weer op z'n buik om een tweede poging te wagen.

"We lagen in een stuip van het lachen," zegt Miermans. "Van een overste verwacht je immers niet dat hij zo in het spel opgaat. Hij was duidelijk trots toen hij even later terug kwam en zei dat hij de wachtpost had overmeesterd. Hij vertelde dat hij er zelfs een van achteren had gepakt."

2.10 uur

De patrouille-commandant geeft het teken voor de aanval. De opdracht luidt: vuur-contact aangaan met de vijand en terug-trekken op het fluitsignaal van de leider.

De soldaten rennen in de richting van het dorp en openen het vuur. Al gauw verliezen ze de overste uit het oog.

Van Dam heeft zijn eerste doel gekozen, een van de pantservoertuigen die tussen de huizen staan. De boordschutter, soldaat R. Hooghiemstra, ziet de overste schietend op het voertuig afkomen. Hij slaat alarm. Sergeant J. van Dijk, die naast het voertuig staat, zegt dat hij de aanvaller wel voor zijn rekening zal nemen en gooit een oefengranaat.

Hooghiemstra: "Toen het rotje bij Van Dam ontplofte viel hij op de grond. Van Dijk riep hem toe dat hij nu dood was en daar moest blijven liggen. Ik kreeg de opdracht hem in de gaten te houden terwijl de sergeant vertrok om de linies elders te inspecteren."

Als Van Dijk na tien minuten terug komt heeft de boordschutter de gevelde aanvaller nog niet zien bewegen. "Van Dijk besloot te gaan kijken of er wat met hem aan de hand was. Hij liep naar de in slaap gevallen overste toe en knielde bij hem op de grond. Ineens draaide Van Dam zich om en schoot met z'n uzi op een halve meter afstand in het gezicht van de sergeant. Ik zag de vlam uit de vuurmond komen," aldus Hooghiemstra.

Korporaal J. Blom ziet alles vanuit zijn voertuig gebeuren. "Van Dijk schudde de overste aan z'n schouder. Plots trok Van

Dam zijn geweer en ratelde z'n hele magazijn leeg, vlak voor de neus van de sergeant. Ik zag dat Van Dijk zich rotschrok."

Van Dam, die zich de granaat nauwelijks schijnt te herinneren, vraagt de soldaten of ze hem al gezien hadden. Hij verontschuldigt zich vluchtig en informeert waar de anderen in stelling liggen. "Dan zal ik die ook eens gaan verrassen," roept hij uit en gaat luid knallend op zoek naar een volgende slachtoffer. De rest van de patrouille heeft zich al minuten daarvoor op het afgesproken fluitsignaal teruggetrokken. Een kwartier later voegt de overste zich bij zijn eenheid.

De eerste actie is voorbij en in de filmzaal bespreken ze de afloop ervan. Van Dam legt uit dat hij met zijn wilde actie heeft willen aantonen hoe slecht de verdedigers hun taak uitvoeren. Zelf acht hij zich in deze opzet geslaagd.

3.00 uur

Van Dam wil ook met de tweede aanval mee. Hij meldt zich bij dezelfde eenheid. "Hij vond het maar goed, zei hij, dat de fles jenever leeg was," aldus sergeant Donders. Voor de aanval wordt ingezet geeft de overste te kennen dat hij weer alleen op pad wil. De patrouille hoeft straks niet meer op hem te wachten. Voor de tweede keer gaat hij alleen op avontuur.

Van Dam heeft zijn zinnen weer op een pantservoertuig gezet. Dienstplichtig sol-

'INEENS DRAAIDE VAN DAM ZICH OM EN SCHOOT OP EEN HALVE METER AFSTAND IN HET GEZICHT VAN DE SERGEANT'

daat R. Pankow zit er als waarnemer bovenop. "Ik tuurde het terrein voor me af toen Van Dam ineens vlak naast het voertuig opdook. Hij beval me naar beneden te komen om hem een nieuwe voorraad patronen te geven. Ik klauterde naar beneden, het voertuig in. Toen ik beneden was stak de overste ineens de loop van zijn uzi door een kijkgat en opende zonder waarschuwing het vuur. Hij stond op nog geen meter afstand, ik voelde de luchtdruk in m'n oren en was echt even weg."

In een schuttersputje een paar meter verderop ligt soldaat J. Schreuders. Hij is getuige van de schermutseling. Omdat het luik van het pantservoertuig openstaat ziet hij duidelijk wat Pankow overkomt. "Hij werd bijna recht in z'n oren geschoten. Meteen daarop verdween de overste in het duister, zonder iets te zeggen."

3.20 uur

In het voertuig waar Van Dam het nu op heeft gemunt zit dienstplichtig korporaal M. de Wilde op wacht. Beneden hem ligt zijn maat, soldaat P. Vissers, te slapen. De korporaal speurt door z'n nachtkijker het